

21 STRELOV 21.6.1945 OB 23 URI

Spoštovani

21.6.1945 zgodaj popolne je prišla skupina vojakov do zakoncev Menard , ki sta stanovala v tako imenovani cesarki hiši na drugi strani železniške proge . Ukazali so jima ,da morata zapustiti dom in se ne smeta vračati do drugega dne. Tine in Lojska Menart sta seveda takoj zapustila dom. Zakoškova Mici je povedala , da je bilo okrog 11 ure zvečer pri apnenci slišati strele, med njimi pa jok in stok ubogih žrtev. Naštela je 21 strellov . Ko sta se naslednji dan zakonca Menart vrnila domov ni bilo nobenih sledi o zločinu. Opazila sta le da si je nekdo v travi brisal čevlje po katerem sta vedela ,da se je nekaj dogajalo pri apnenci. Vendar si nista upala o tem govoriti naslednjih 45let. Da se je vse to dogajalo 21.6. so si ljudje zapomnil po tem , ker je na ta dan god svetega Alojzija.

V nedeljo 2.6.1991 je skupina krajanov na tem kraju, na podlagi govoric o grobišču prva pričela z odkopavanjem zemlje. Že zelo kmalu so našli prve kosti za katere so menili da so človeške. Nemudoma so o tem obvestili pristojne organe in takratno komisijo za ugotavljanje izginotja občanov po 2. svetovni vojni ,ki je bila ustanovljena pri takratni skupščini občini Logatec. Krajan, občinska komisija trije miličniki in sodni zdravnik so nato 6.6.1991 nadaljevali z odkopom. Odkrite so bile še druge kosti, Deli človeške lobanje ,golenice, rebra, kosti roke, poleg je bila tudi zavozlana rdeča žica. Med izkopavanjem je eden od prisotnih izrazil dvom o človeških kosteh, vendar ga je zdravnik zavrnil z utemeljitvijo , da pač divjad v teh krajih nima umetni zob. Izkop je bil prekinjen in se je nadaljeval 26. septembra istega leta. Vse izkopane kosti skupaj z najdenimi predmeti so odpeljali na institut za sodno medicino v Ljubljano. Okostje je pripadalo 12 osebam moškega spola , od katerih sta bila dva stara nad 35 let, dva pod 20 let, ostalih osem pa med 20 in 35 let.

20. julija leta 2000 je bila na tem metu opravljena mašna daritev. Vseskozi pa so se na tem mestu ustavljali ljudje , ki so po tako imenovani svobodi izgubili svojce . Prižigali sveče nosili rože in se spraševali , ali ni morda ravno na tem mestu izgubil življenje njihov oče, brat ali sin.

Danes pred dnevom spomina na mrtve , oziroma pred praznikom vseh svetnikov smo se zbrali na tem žalostnem kraju, ne samo zaradi spomina, ampak predvsem zaradi tega , da opozorimo , da po skoraj 70 letih zločina , po 23 letih izkopa in po 14 letih opravljene svete maše še vedno nimamo odgovora na vprašanje . Kdo je zagrešil zločin ? Kdo so bile žrtve ? Koliko časa bo še preteklo preden bomo lahko dostojno pokopali vse žrtve ki ležijo po kraški jamah , brezni , rudniških jaških in raznih takšnih jamah kot je tu pred nami . Živimo v času velikega tehnološkega in medicinskega napredka zato danes ni več vprašanje kako ugotovi komu pripadajo kosti izkopane tukaj.

Na širšem območju Logaške občine je še nekaj takih krajev kot je ta. Vse bi bilo potrebno urediti. Postaviti table z opisi dogodkov iz časa po katerem so postale znane. Postaviti smerne table , da bi ljudje lažje našli te kraje kjer bi se poučili o tem delu naše zgodovine . Kajti le vedenje o tem bo v prihodnje preprečilo ,da bi se kaj takega ponovilo. S tega mesta pozivamo župana občine Logatec in občinske svetnike, da ob pripravi proračuna za prihodnje leto , ko se bomo spominjali 70 obletnice največje tragedije v zgodovini našega naroda, namenijo sredstva tudi za ureditev takšnih prikritih grobišč . Ni potrebno veliko denarja, potrebna pa je zelo velika volja, ne rabimo velikih besed ampak dejanja.

Jože Leskovec